

Rekonstruktionsskiss: sektion av Mekrijärvi-båten av H. Forssell (efter Annual Report 1980)

YTTERLIGARE EN SYDD BÅT FRÅN KARELEN!!!

Vi har redan tidigare påpekat att något av det mest intressanta som utkommer från de sjöhistoriska museerna i Skandinavien är The Annual Report (på engelska) från Sjöhistoriska byrån vid Museiverket i Helsingfors.

Inte heller 1980 års version sviker förväntningarna. Inte minst på grund av en f n odaterad sydd båt från Karelen. På sydsidan av sjön Mekrijärvi nära Ilomantsi i norra delen av landskapet fann några småpojkar hösten 1980 en båt på 1,5 m djup nära en badplats.

Det visade sig snart att båten var sydd. Med fyndet från Koiralammensuo i Rääkylä i minnet (Medd/MAS 1/81) reagerade Sjöhistoriska snabbt. Och det med rätta. C 3 m av bordläggningen, stävpartiet, två spant och en hå bärgades för undersökning och konservering på Sjöhistoriskas anläggning på Vrakholmen (!) i Helsingfors.

Detta är en ur båtbyggnadssynpunkt oerhört intressant båt. Om man så vill en "felande länk" för stockbåtsteoretiker.

Kölpartiet är ursprungligen en stock av asp urholkad och utspänd (se t ex Hasslöf och Grumlin Petersen 1970). Det smalnar av mot stävarna för att där bilda ett undre stävparti och har utsparade klampar till vilka spanten surrats med granrötter (jfr North Ferriby Medd nr 4/80 s 22 och t ex Björkebåten- Humbla 1947). Tyvärr är detta parti i dåligt skick.

Stäven består i huvudsak av en urholkad granstock som möter första bordhalsen. Förbindningen till kölen är gjord med rotfibrer. Lannen och bordhalsarnas anslutning är tätade med djurhår utan någon särskild ränna. Fragment av tjära har också påträffats. Två tunna linjer ristade på stäven markerar dess långsamt sluttande profil.

De tunna, breda bordplankorna av gran har en ytterst märklig^{x/} form av lask där den överskjutande biten formats till en tunga och är fastgjord med den andra delen med ett slags svepteknik- jfr diskussionen i Medd/MAS 4/ s. 20). Borden har dock, i motsats till kölstocken, inga utsparade klampar för fastsurrningen i spanten.

Båten gör ett lätt och elastiskt intryck och har varit minst 7 m lång.

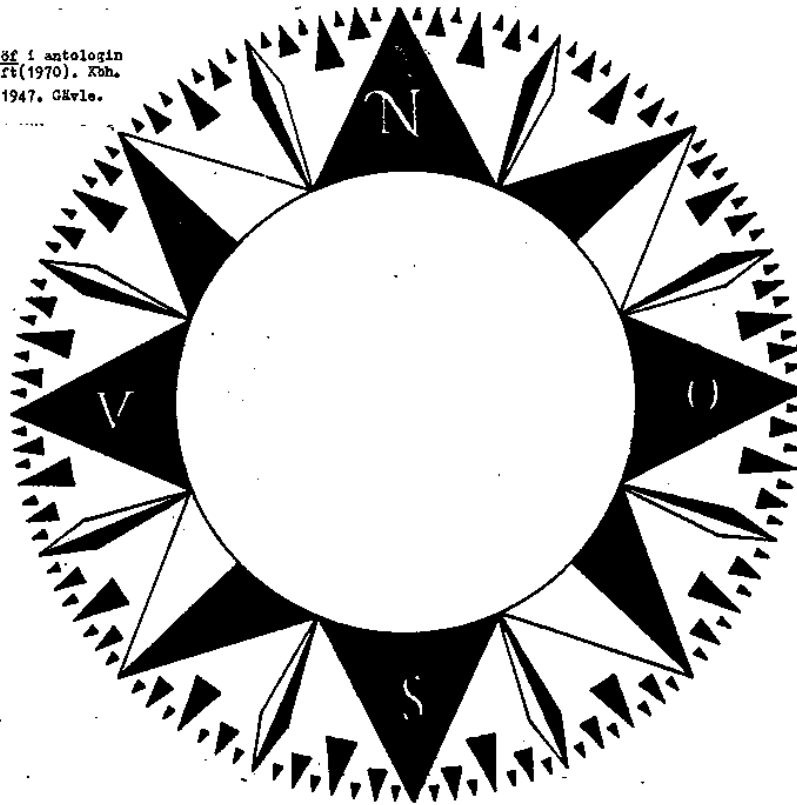
Vi väntar med spänning på resultatet av C 14-analysen!

x/ jfr Skuldelev I och Haithabu!

Vidare finns i rapporten ett sammandrag kring vraket Jussarö II, ett fynd av ett bellarminekrus och en artikel om museets nya basutställning

Cronlin-Pedersen och Hasslöf i antologin
Sjömænd flaker skib og vaerft(1970). Kbh.
Humble i Från Gästrikland 1947. Gävle.

red/

LITTERATUR

Olof Hasslöf: Lagbildning och företagsorganisation genom tusen år. Akademi-litteratur Stockholm 1980. 172 s.

En lämplig bok inte minst för den som inbillar sig att det i historien bara funnits befallningar uppifrån, en "hierarkisk befälsstruktur," ombord på fartyg. Hasslöf gör ett djupt grepp i historien och påpekar hur lite folket i gemen, allmogen, utan skrivkunnighet, kunnat påverka bilden av förhållandena i sina näringar. För historikern finns i allmänhet bara överhetens nedskrivna bild att ta till. Genom hela historien går i själva verket kampen mellan folkets spontana, sedvanegrundade, lagorganisationer och överhetens påbud. Många gånger motsvarar helt enkelt inte källorna hur det egentligen gått till. Allmogen anpassade sig med list till reglerna men ombord vände man ryggen till dem. Hasslöf riktar här viss kritik mot Sandklef (se tidigare rescension) och påpekar att det ägandesystem och den struktur norra Halland vittnar om tydligt har påverkats av myndigheternas tidiga ingrepp just här. Fjärebygden är enligt honom snarare ett undantag, ett uttryck för en "mera reglementsenslig och överhetspräglad utveckling än övriga trakter."

En vrakundersökning ger ny kunskap om 1) själva fartyget, konstruktion och påverkan, som vilken som helst materiell kulturprodukt, 2) last och handels förhållanden, 3) fartygssamhället. För det sista området kan det vara minst sagt väsentligt att ha läst och begrundat Hasslöfs bok.

Även för den allmänna kulturhistoriska bildningen är Hasslöfs källkritiska tankegångar och översikt över de juridiska finter överklassen tagit till för att hålla ned folkets initiativkraft och grunddemokratiska lagbildningar en oumbärlig hjälpreda.